

COMUNICAT DEL CONSELL DEL DEPARTAMENT DE FILOSOFIA I TREBALL SOCIAL EN RELACIÓ AL TIL I A LA POLÍTICA EDUCATIVA

Des dels seus orígens, la filosofia ha reflexionat sobre l'educació de l'ésser humà, entesa com a formació integral per assolir l'excel·lència com a tal. Aquesta reflexió ha donat lloc a una disciplina, la Filosofia de l'Educació, que s'ocupa sigui de la finalitat de l'educació com dels processos d'aprenentatge. Per altra part, l'educació pública està considerada una eina per fomentar la igualtat entre les persones i evitar la vulnerabilitat i l'exclusió social. Així, el Departament de Filosofia i Treball Social veu amb preocupació els esdeveniments que s'han produït en el món educatiu de les Illes Balears en aquests darrers temps. Sense tancar-se a canvis en el model educatiu, qualsevol canvi en aquest model s'ha de pensar molt bé, perquè els efectes que té són a llarg termini i molt sovint irreversibles. En aquest sentit, un canvi com el que proposa el Decret conegut com a TIL ha de permetre una reflexió sobre el sistema educatiu de les Illes Balears, i analitzar amb cura els arguments que s'han donat. Més enllà de que compartim el comunicat de la UIB al respecte, consideram que la nostra tasca consisteix en analitzar arguments, perquè només si els arguments són bons l'aplicació immediata del TIL tendria sentit.

Així, s'ha dit que el TIL es proposava degut a l'excessiu fracàs escolar produït en el sistema educatiu balear. Per això, hauríem de tenir en compte tots els factors que poden intervenir en el fracàs, i comparar l'índex de fracàs escolar a les Illes Balears amb els d'altres comunitats autònomes monolingües i bilingües. A manca d'un estudi més profund, i per les darreres dades de fracàs escolar que ha fet públiques el Ministeri d'Educació del Govern d'Espanya, no sembla que el tractament que fins el curs passat s'havia posat en pràctica a les Illes Balears sigui una causa del fracàs escolar. Més aviat, hauríem de tenir en compte que generalment els països que més recursos econòmics dediquen a l'educació són els qui obtenen millors resultats, per la qual cosa una mala estratègia consisteix en dur a terme retalls de recursos en matèria educativa. Així, el que sí provocarà un major i més profund fracàs escolar és l'aplicació improvisada i no planificada de reformes educatives, la reducció del professorat i l'increment de la *ratio*, o la reducció de beques.

També s'ha dit que el TIL suposaria una millora del nivell d'anglès de la població escolar de les Illes Balears. El coneixement de les llengües és sens dubte important, i ningú no s'oposa a l'adquisició per part de l'alumnat d'un nivell més alt d'anglès. El que s'ha de valorar és si el procediment del TIL és adequat per assolir aquest objectiu. La majoria del professorat d'anglès s'hi ha manifestat en contra, perquè consideren que el nivell d'anglès que exigeix el TIL al professorat (el B2) no és suficient per dur a terme una classe en anglès amb la mateixa eficàcia que la que es faria en català o castellà. I una matèria impartida en un idioma que ni el professor ni l'alumnat dominen condueix a l'efecte oposat al que es pretén. Hem de recordar també que la UIB és la màxima autoritat acadèmica a les Illes Balears i hauria de ser escoltada en un assumpte de tanta transcendència.

S'ha argumentat també que el TIL igualarà la presència com a llengua vehicular del català i del castellà. Deixant de banda que per dur a terme això no faria falta introduir una tercera llengua, cal reflexionar sobre l'abast d'aquesta igualtat. Des d'un punt de vista legal les dues llengües són cooficials, però la llengua pròpia ha de ser objecte d'especial protecció. Sembla raonable

que sigui així, ja que essent el castellà la llengua comuna de l'Estat tothom la coneix, mentre que, estadísticament, no succeeix així amb el català. Així, no semblava una mala opció un model d'escola que potenciàs el català com a llengua vehicular, per tal de garantir la plena igualtat entre les dues llengües. De fet, coincidim amb la declaració feta per la UIB que aquest model ha funcionat raonablement bé i no ha creat cap tipus de conflicte lingüístic.

També s'ha assenyalat que els professors de primària i secundària són treballadors de la funció pública que s'han de limitar a obeir les ordres del govern de torn. Certament, el funcionari comporta unes obligacions, però els professors són professionals, i un dels deures que tenen com a professionals és posicionar-se davant una normativa que ells creuen que pot perjudicar greument a l'alumnat. Kant i Hegel ja varen distingir entre la legalitat i la moralitat, i podem aduir molts exemples històrics en que davant un esqueix entre allò legal i allò moral a raó no estava precisament del costat de la legalitat. Així, la legalitat democràtica no es redueix a la representació parlamentària i el poder executiu. I, en un cas com aquest, la vaga és un instrument democràtic i legítimat, i entenem que la societat civil hagi donat suport a la vaga de docents.

Un altre argument té a veure amb la força dels vots. S'ha dit que qui ha guanyat per majoria absoluta està legitimitat per aplicar el seu programa. Sens dubte, això és el que ha de fer un partit, mirar d'aplicar el seu programa electoral. Deixant de banda que són nombroses les ocasions en què els governs no compleixen el seu programa electoral, creim important que s'apliqui la necessitat de consens que encapçala el programa electoral en matèria educativa del partit que dóna suport al Govern. D'altra banda, tant aquest govern com els anteriors han de tenir present que el suport rebut que tenen, en relació al total del cens electoral, mai no arriba al 30%. Així, quan hi ha més de dos terços (gairebé tres quarts) de la població que no han donat un suport explícit al govern amb el seu vot, cal ser prudent en les decisions, i mirar que aquestes no conduixin a un conflicte social.

Donades aquestes consideracions, i donant per suposat que tots volem una educació de qualitat, demanam al Govern Balear que retiri el TIL i que comenci de bell nou un procés de negociació per tal de donar lloc a un model educatiu fruit de la reflexió sobre la finalitat, els objectius, i els seus mitjans d'adquisició, model que ha de ser el resultat d'un ampli consens entre la societat i la comunitat educativa. L'educació és quelcom de prou important perquè qualsevol canvi es faci després d'uns estudis adequats, d'una reflexió seriosa i d'un ampli consens, perquè només així assolirem un model educatiu amb la suficient estabilitat perquè pugui donar els fruits desitjats, que passen per, entre altres, el foment de la igualtat d'accés als diferents sistemes de protecció, el respecte a les diferències i a la cohesió social. Constatam també que la nova Llei Orgànica de Millora de la Qualitat Educativa (LOMQE) no només no gaudeix de prou consens, sinó que a més minva la presència de la Filosofia en el sistema educatiu, la qual cosa repercutirà negativament en la formació dels alumnes, en privar-los no tant d'un element bàsic de la cultura occidental com d'una eina imprescindible per a l'anàlisi de la realitat i per al foment de la capacitat crítica. Així, demanam també al partit que dóna suport tant al Govern d'Espanya com al de la Comunitat Balear que compleixi les seves reiterades promeses de reintroduir com a assignatura troncal comuna obligatòria de segon de batxillerat a la Història de la Filosofia.